

Orzeczenie Trybunału z dnia 24 września 1998 r.

Walter Tögel przeciwko Niederösterreichische Gebietskrankenkasse.

Wniosek o wydanie orzeczenia wstępnego: Bundesvergabeamt - Austria.

Zamówienia publiczne na usługi - Bezpośredni skutek dyrektywy, która nie została wdrożona do krajowego porządku prawnego - Klasyfikacja usług w zakresie przewozu chorych.

Sprawa C-76/97- Tögel

Sprawozdania Trybunału Europejskiego z 1998 roku, strona I-5357

Streszczenie

1 Ani art. 1 ust. 1 i 2, art. 2 ust. 1 ani żaden inny przepis dyrektywy 89/665 dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych, w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, nie może być interpretowany w taki sposób, aby oznaczał, że jeżeli dyrektywa 92/50 dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi, nie została przeniesiona na grunt prawa krajowego przed upływem wyznaczonego terminu, to odwołania dotyczące procedur związanych z udzieleniem zamówienia na usługi mogą być kierowane także do organów odwoławczych, działających w państwach członkowskich i kompetentnych w sprawach dokonywania oceny procedur związanych z udzieleniem zamówienia na dostawy i roboty budowlane, a ustanowionych na podstawie art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665.

Jednakże, dla przestrzegania wymogu stanowiącego, iż prawo krajowe musi być interpretowane zgodnie z dyrektywą 92/50 oraz wymogu, zgodnie z którym prawa podmiotowe muszą być skutecznie chronione, sąd krajowy musi ustalić, czy odpowiednie przepisy prawa krajowego pozwalają na uznanie prawa osób fizycznych do wniesienia odwołania, w związku z udzieleniem zamówienia na usługi. W takich okolicznościach, jakie powstały w niniejszym przypadku, sąd krajowy musi przede wszystkim zdecydować, czy prawo do wniesienia odwołania może być wykonane przed tymi samymi organami, co organy ustanowione w celu rozpatrywania odwołań w związku z udzieleniem zamówienia na dostawy i roboty budowlane.

2 Usługi, polegające na transporcie rannych i chorych w obecności pielęgniarki, są objęte załącznikiem IA kategorii nr2, oraz załącznikiem IB kategorii nr 25, dyrektywy 92/50, dlatego zamówienie na takie usługi obejmuje art. 10 dyrektywy 92/50.

Załączniki IA i IB posługują się nomenklaturą CPC (powszechna klasyfikacja produktów) Narodów Zjednoczonych, i te załączniki jasno odróżniają usługi transportowe od usług zdrowotnych, świadczonych w karetce. Siódmy akapit preambuły do dyrektywy 92/50 wyraźnie wskazuje, że odwołanie do nomenklatury CPC w załącznikach IA i IB ma charakter wiążący.

Numer referencyjny CPC 93, pojawiający się w kategorii nr 25 (usługi zdrowotne i socjalne) w załączniku IB, wyraźnie wskazuje, że kategoria ta odnosi się wyłącznie do medycznych aspektów usług zdrowotnych, podlegających zamówieniom publicznym, takich jak te będące przedmiotem postępowania głównego, z wyłączeniem aspektów transportowych, zaliczanych do kategorii 2 (usługi transportu lądowego) pod numerem referencyjnym 712.

3 Podmioty indywidualne mogą się powoływać na postanowienia Tytułów I i II dyrektywy 92/50 przed sądami krajowymi. Jeżeli chodzi o postanowienia Tytułów III do VI, to podmioty te mogą się również na nie powoływać przed sądami krajowymi, jeżeli z indywidualnej analizy ich treści wynika, że są one bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne.

Szczegółowe postanowienia Tytułów III do VI dyrektywy, dotyczące wyboru procedur przetargowych oraz zasad konkurencji, przepisów wspólnych dotyczących specyfikacji technicznych i ogłoszeń, jak również udziału w przetargu i kryteriów wyboru kwalifikacji udzielenia zamówienia, z zastrzeżeniem wyjątków i kwalifikacji wynikających w oczywisty sposób z ich treści, są bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne, aby wykonawcy mogli się na nie powoływać przed sądami krajowymi.

4 Prawo wspólnotowe nie wymaga od zamawiającego w państwie członkowskim interweniowania, na żądanie podmiotu indywidualnego, w istniejące stosunki prawne, zawarte na czas nieokreślony lub na okres kilku lat, jeżeli stosunki te powstały przed upływem terminu wdrożenia dyrektywy 92/50.

Strony

w sprawie C-76/97,

Wniosek do Trybunału na podstawie art. 177 Traktatu WE, złożony przez Bundesvergabeamt -Austria, o wydanie orzeczenia wstępnego w sprawie toczącej się przed tym sądem pomiędzy:

Walter Tögel i Niederösterreichische Gebietskrankenkasse o interpretację art. 2 ust. 8 dyrektywy Rady 89/665/EWG, z dnia 21 grudnia 1989 r., dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (OJ 1989 L 395, str. 33), i dyrektywy Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r., dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi (OJ 1992 L 209, str. 1).

TRYBUNAŁ (Szósta Izba),

w składzie: H. Ragnemalm - Przewodniczący Izby, G.F. Mancini, P.J.G. Kapteyn - Sędzia Sprawozdawca, J.L. Murray i K.M. Ioannou - Sędziowie,

Rzecznik Generalny: N. Fennelly,

Sekretarz: H.A. Rühl - Główny Administrator,

po rozważeniu pisemnych uwag złożonych w imieniu:

- Niederösterreichische Gebietskrankenkasse, przez Karla Preslmayr, adwokat, Wiedeń,
- Rządu Austrii przez W. Okresek, Radcę Ministerialnego w Urzędzie Kanclerza Generalnego - departament odpowiedzialny za sprawy ustrojowe, działającego jako pełnomocnik,
- Komisji Wspólnot Europejskich reprezentowanej przez Hendrika van Lier Radcę Prawnego i Claudię Schmidt z obsługi prawnej, działających jako pełnomocnicy.

Biorąc pod uwagę sprawozdanie z przesłuchania,

po wysłuchaniu ustnych wystąpień: Tögel, reprezentowanego przez Clausa Casati, adwokata, Wiedeń; Niederösterreichische Gebietskrankenkasse, reprezentowanego przez Dietera Hauck, adwokata, Wiedeń; Rządu Austrii, reprezentowanego przez Michaela Fruhmanna z Urzędu Kanclerza Generalnego - departamentu odpowiedzialnego za sprawy ustrojowe, działającego jako pełnomocnik; Rządu Francji, reprezentowanego przez Philippe Lalliot, Sekretarza Spraw Zagranicznych w Wydziale Prawnym Ministerstwa Spraw Zagranicznych, działającego jako pełnomocnik; oraz Komisji, reprezentowanej przez Hendrika van Lier i Claudię Schmidt, na posiedzeniu w dniu 12 lutego 1998 r.,

po wysłuchaniu opinii Rzecznika Generalnego na posiedzeniu w dniu 2 kwietnia 1998 r.,

wyduje następujące orzeczenie

Uzasadnienie orzeczenia

Zarządzeniem z dnia 5 grudnia 1996 roku, otrzymanym przez Trybunał 20 lutego 1997 roku, Federalny Urząd Zamówień Publicznych zwrócił się do Trybunału o wydanie orzeczenia wstępnego na podstawie art. 177 Traktatu WE, dotyczącego czterech kwestii związanych z interpretacją postanowień dyrektywy Rady 89/665/EWG, z dnia 21 grudnia 1989 r., dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do procedur odwoławczych w udzieleniu zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (OJ 1989, L 395, str. 33) oraz dyrektywy Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r., dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi (OJ 1992, L 209, str. 1).

Kwestie te zostały podniesione w postępowaniu między panem W. Tögel a Kasą Chorych Dolnej Austrii, dotyczącym udzielenia zamówienia publicznego na zapewnienie transportu osób rannych i chorych.

Ramy prawne

Art. 1 ust.1 dyrektywy Rady 89/665/EWG, zmieniony art. 41 dyrektywy 92/50, stanowi:

"1. Państwa członkowskie zobowiązane są do podjęcia środków koniecznych dla zapewnienia, w odniesieniu do procedur udzielania zamówień objętych dyrektywami 71/305/EWG oraz 77/62/EWG, że decyzje podjęte przez zamawiających podlegają efektywnemu i, przede wszystkim, możliwie szybkiemu postępowaniu odwoławczemu zgodnie z warunkami określonymi w poniższych artykułach, a w szczególności zgodnie z art. 2 ust. 7, na podstawie, że decyzje te naruszyły prawo Wspólnotowe w dziedzinie zamówień publicznych lub krajowe przepisy wdrażające to prawo"

Art. 1.ust.2 i 3 dyrektywy 89/665 stanowi:

"2. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia, że przedsiębiorstwa, które mogą wystąpić z roszczeniami z tytułu poniesionej szkody w kontekście procedury udzielania zamówienia, nie będą dyskryminowane w wyniku zawartego w niniejszej dyrektywie rozróżnienia pomiędzy przepisami krajowymi wdrażającymi prawo Wspólnoty a pozostałymi przepisami krajowymi.

3. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia że środki odwoławcze, zgodnie ze szczegółowymi przepisami, które państwa członkowskie mogą wprowadzić, są dostępne co najmniej każdemu podmiotowi, który ma lub miał interes w uzyskaniu danego zamówienia publicznego na dostawy lub roboty budowlane, w przypadku, gdy taki podmiot doznał uszczerbku lub zagraża mu doznanie uszczerbku w wyniku domniemanego naruszenia przepisów. W szczególności, państwa członkowskie mogą wymagać od takiego podmiotu uprzedniego powiadomienia zamawiającego o domniemanym naruszeniu przepisów i o zamiarze skorzystania ze środków odwoławczych."

Art. 2 tejże dyrektywy stanowi:

"1. Państwa członkowskie zobowiązane są do wprowadzenia do procedur odwoławczych określonych w art. 1, odpowiednich środków obejmujących prawo do:

a) podjęcia, w możliwie najkrótszym terminie w postępowaniu doraźnym, środków tymczasowych w celu naprawy domniemanego naruszenia lub zapobieżenia dalszym szkodom dla podmiotów, o których mowa powyżej, w tym zawieszenia lub doprowadzenia do zawieszenia procedury udzielania zamówienia publicznego lub wykonania decyzji podjętych przez zamawiającego;

b) uchylenia lub doprowadzenia do uchylenia bezprawnych decyzji, w tym usunięcia dyskryminujących specyfikacji technicznych, ekonomicznych lub finansowych specyfikacji

zawartych w zaproszeniu do przetargu, dokumentacji umowy lub w jakimkolwiek innym dokumencie związanym z procedurą udzielania zamówienia;

c) przyznania odszkodowania podmiotom, które doznały uszczerbku w wyniku naruszenia.

...

7. Państwa członkowskie zobowiązane są do zapewnienia efektywnego wykonania decyzji podjętych przez organy odwoławcze.

8. Tam gdzie organy odwoławcze nie mają charakteru sądowego, ich decyzje muszą być zawsze uzasadnione na piśmie. Ponadto w takim przypadku należy wprowadzić przepisy gwarantujące postępowanie, dzięki któremu wszelkie ewentualnie bezprawne środki podjęte przez organ odwoławczy lub wszelkie uchybienia w wykonywaniu nadanych mu uprawnień będą mogły być przedmiotem odwołania w sądzie lub odwołania rozpatrywanego przez inny organ będący sądem lub trybunałem w znaczeniu art. 177 Traktatu i niezależny zarówno od zamawiającego, jak i organu odwoławczego.

Członkowie tego niezależnego organu są powoływani i opuszczają stanowisko na tych samych warunkach, co sędziowie, jeżeli chodzi o urząd odpowiedzialny za ich nominację, okres kadencji oraz ich odwołanie. Przynajmniej przewodniczący tego niezależnego organu musi mieć takie same kwalifikacje zawodowe i prawne, jak sędziowie. Niezależny organ podejmuje decyzje po przeprowadzeniu postępowania, w którym wysłuchane są obie strony, a decyzje te są prawnie wiążące, w sposób określony przez każde państwo członkowskie."

6. Ponadto, art. 8 dyrektywy 92/50 dotyczy stosowania postanowień Tytułów III do VI w przypadku zamówień, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku IA, natomiast art. 9 stanowi, że zamówienia, których przedmiotem są usługi wymienione w załączniku IB są udzielane zgodnie z postanowieniami art. 14 i 16.

7. Art. 10 dyrektywy 92/50 stanowi:

"Zamówień, których przedmiotem są usługi wymienione zarówno w załączniku IA, jak i IB, udziela się zgodnie z przepisami Tytułów III do VI, gdy wartość usług wymienionych w załączniku IA jest większa niż wartość usług wymienionych w załączniku IB. Jeżeli tak nie jest, są one udzielane zgodnie z postanowieniami artykułów 14 i 16".

8. Załącznik IA (usługi w rozumieniu art. 8) do dyrektywy 92/50 ma następujące brzmienie:

"Klasy, Grupy, Numer referencyjny CPC:

1 ...

2 Usługi transportu lądowego, w tym usługi z pozycji 712 (z wyj. pozycji 71235), usługi samochodów opancerzonych oraz usługi posłańców z pozycji 7512, 87304, z wyjątkiem przewozu poczty.

3 ...

9. Załącznik IB (Usługi w rozumieniu art. 9) dyrektywy 92/50 ma następujące brzmienie:

"...

25 Usługi socjalne i zdrowotne z pozycji 93

..."

10. Zgodnie z siódmym akapitem preambuły dyrektywy 92/50, załączniki IA i IB posługują się nomenklaturą CPC (powszechna klasyfikacja produktów) Narodów Zjednoczonych.

11. Art. 1 Rozporządzenia Rady 3696/93 z dnia 29 października 1993 roku, w sprawie statystycznej klasyfikacji wyrobów według działalności (CPA) w Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej (OJ 1993, L 342, str. 1), stanowi:

"1. Celem niniejszego rozporządzenia jest ustalenie klasyfikacji produktów według działalności we Wspólnocie, w celu zapewnienia porównywalności klasyfikacji krajowych i wspólnotowych, a tym samym krajowych i wspólnotowych statystyk.

2. ...

3. Niniejsze rozporządzenie dotyczy stosowania klasyfikacji wyłącznie dla celów statystycznych".

12. Zgodnie z artykułem 1 zalecenia Komisji nr 96/527/WE, z dnia 30 lipca 1996 r., w sprawie stosowania wspólnego glosariusza terminów dotyczących zamówień publicznych (CPV) dla celów opisu przedmiotu zamówień publicznych (OJ 1996, L 222, str. 10), zaleca się, aby podmioty zamawiające objęte zakresem wspólnotowych dyrektyw, dotyczących udzielaniem zamówień publicznych stosowały terminy i kody wspólnego glosariusza CPV, opublikowanego w Dodatku 169 do Dziennika Urzędowego Wspólnot Europejskich na 1996 rok.

13. Dyrektywa 89/665 została wdrożona do prawa austriackiego federalną ustawą o zamówieniach publicznych (BGBl. nr 462/1993), która weszła w życie 1 stycznia 1994 roku.

14. Na mocy art. 168 Aktu Akcesji, dotyczącego warunków przystąpienia Królestwa Norwegii, Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji oraz dostosowania do Traktatów ustanawiających Unię Europejską z dnia 24 czerwca 1994 roku (OJ 1994, C 241, str. 21), dyrektywa 92/50 powinna zostać wdrożona do prawa austriackiego do dnia 1 stycznia 1995 r. Nie ulega wątpliwości fakt, że nastąpiło to dopiero z dniem 1 stycznia 1997 roku, czyli po dniu złożenia wniosku w niniejszej sprawie.

Postępowanie główne

15. Zgodnie z ustawodawstwem krajowym instytucje austriackiego systemu ubezpieczeń społecznych są zobowiązane zwracać osobom ubezpieczonym koszty transportu, poniesione przez te osoby lub członków ich rodzin w przypadku wezwania pomocy medycznej. Zwrot obejmuje koszty transportu na terenie kraju do najbliższego szpitala lub ze szpitala do domu pacjenta, bądź też, w przypadku leczenia pozaszpitalnego, do najbliższego zatwierdzonego lekarza lub najbliższej zatwierdzonej instytucji, przy czym zwrot następuje w ratach określonych w umowie.

16. Jeżeli chodzi o transport pacjentów w szerszym znaczeniu, to należy wyróżnić transport karetką w obecności lekarza dyżurnego, transport osób rannych i chorych w obecności pielęgniarki i transport karetką bez obecności opieki medycznej.

17. Relacje między instytucjami ubezpieczenia społecznego a przedsiębiorstwami transportowymi regulują umowy prywatnoprawne, które powinny umożliwiać osobom ubezpieczonym oraz ubezpieczonym członkom ich rodzin stosowny dostęp do świadczeń, wynikających z przepisów prawa oraz umów.

18. W 1984 roku Kasa Chorych Dolnej Austrii zawarła umowy ramowe z dolnoaustriackim regionalnym oddziałem austriackiego Czerwonego Krzyża, oraz z Austriackim Stowarzyszeniem Samarytan, dotyczące wszystkich trzech rodzajów transportu pacjentów.

Oplaty z tytułu tych ramowych umów były co roku aktualizowane. Na podstawie tych porozumień osoby zaangażowane w transport pacjentów są zobowiązane nie tylko do świadczenia całego transportu lądowego, to znaczy transportu w obecności lekarza dyżurnego, transportu osób rannych i chorych, jak również transportu karetką bez opieki medycznej, ale także do koordynacji transportu dwu- lub wielorodzajowego.

19. W dniu 1 grudnia 1992 r. Urząd Miasta i Okręgu Wiedeń przyznał panu Tögel licencję na prowadzenie działalności, polegającej na wynajmowaniu pojazdów, ograniczoną do transportu osób chorych i rannych. Kasa Chorych Dolnej Austrii kilkakrotnie odrzuciła jego wnioski o zawarcie umowy w sprawie świadczenia tego rodzaju usług transportowych z bezpośrednim pobieraniem opłat, uzasadniając swoją decyzję tym, że transport taki jest już zapewniony w ramach dwóch innych zawartych umów. W dniu 22 sierpnia 1996 roku, pan Tögel zwrócił się do Federalnego Urzędu Zamówień Publicznych o stwierdzenie, że przedmiotowa umowa dotyczy usługi wymienionej w załączniku IA do dyrektywy 92/50, a w konsekwencji, że usługi te powinny być przedmiotem procedury przetargowej.

20. W tych okolicznościach Federalny Urząd Zamówień Publicznych wstrzymał postępowanie i przedstawił Trybunałowi do rozstrzygnięcia w ramach orzeczenia wstępnego dwie następujące kwestie:

"1. Czy podmiot indywidualny może z postanowień art. 1 ust.1 i 2, art. 2 ust.1, lub jakichkolwiek innych postanowień dyrektywy Rady 89/665/EWG, dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielenia zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, wywodzić konkretne prawo do postępowania odwoławczego przed władzami, bądź sądami spełniającymi wymogi art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, które to prawo jest na tyle precyzyjne i skonkretyzowane, że w przypadku braku wdrożenia danej dyrektywy do prawa krajowego, podmiot ten może z powodzeniem powoływać się na to prawo w postępowaniu przeciwko państwu?

2. Czy prowadząc postępowanie odwoławcze na podstawie uprawnienia podmiotu indywidualnego, wynikającego z art. 41 dyrektywy 92/50/EWG, w związku z dyrektywą 89/665/EWG, sąd krajowy posiadający cechy Federalnego Urzędu Zamówień Publicznych jest zobowiązany zignorować przepisy prawa krajowego, takie, jak art. 91(2) i (3) federalnej ustawy o zamówieniach publicznych, uprawniającej Federalny Urząd Zamówień Publicznych do rozpatrywania odwołań w przypadkach naruszenia tej ustawy i związanych z nią przepisów wykonawczych, ponieważ przepisy te wyłączają możliwość przeprowadzania postępowania odwoławczego przez Urząd, w przypadku zamówień publicznych na świadczenie usług, a także, czy tego rodzaju krajowy sąd jest zobowiązany do przeprowadzenia postępowania odwoławczego zgodnie z częścią czwartą federalnej ustawy o zamówieniach publicznych?

3(a). Czy usługi wymienione w opisie stanu faktycznego sprawy (z powołaniem się na art. 10 dyrektywy 92/50/EWG) należy klasyfikować jako usługi wymienione w załączniku IA, kategoria nr 2 (usługi transportu lądowego), a tym samym, czy zamówienia na świadczenie tego rodzaju usług powinny być udzielane zgodnie z postanowieniami Tytułów III i IV dyrektywy, czy też należy je klasyfikować jako usługi wymienione w załączniku IB do dyrektywy 92/50/EWG (usługi zdrowotne), w związku z czym zamówienia na świadczenie tego rodzaju usług powinny być przyznawane zgodnie z postanowieniami artykułów 13 i 14, czy też usługi te w całości wykraczają poza zakres stosowania dyrektywy 92/50/EWG?

3(b). Czy postanowienia art. 1 do 7 dyrektywy 92/50/EWG spełniają warunki wstępne, określone w punkcie 12 orzeczenia w sprawie 41/74 Van Duyn przeciwko Ministerstwu Spraw Wewnętrznych, dotyczącego bezpośredniego stosowania wspólnotowej dyrektywy, skutkujące tym, że usługi objęte załącznikiem IB do dyrektywy powinny być przedmiotem określonego w niej postępowania, czy też postanowienia dyrektywy dotyczące usług wymienionych w załączniku IA spełniają warunki wstępne określone w wyżej wymienionej sprawie?

4. Czy na podstawie art. 5 lub innego przepisu Traktatu WE, bądź też na podstawie dyrektywy 92/50/EWG państwo jest zobowiązane interweniować w istniejące stosunki prawne, ustalone na czas nieokreślony lub na okres kilku lat, które nie powstały zgodnie z wyżej wymienioną dyrektywą?"

Pytanie pierwsze i drugie:

21. W swoim pierwszym i drugim pytaniu, które należy rozpatrywać łącznie, sąd krajowy pyta, czy art. 1 ust.1 i 2, art. 2 ust.1 lub inne postanowienia dyrektywy 89/665/EWG należy interpretować w ten sposób, że w przypadku braku wdrożenia dyrektywy 92/50/EWG do końca ustalonego dla tego celu terminu, organy odwoławcze w państwach członkowskich, posiadające jurysdykcję w zakresie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na dostawę i roboty budowlane zgodnie z postanowieniami art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665/EWG, posiadają także jurysdykcję w zakresie odwołań, w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego na świadczenie usług.

22. W związku z powyższym - należy najpierw przypomnieć, że w punkcie 40 orzeczenia w sprawie C-54/96 Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft przeciwko Bundesbaugesellschaft Berlin [1997] ECR I-4961 Trybunał stwierdził, że ustalenie, który sąd posiada jurysdykcję w zakresie rozpatrywania sporów dotyczących indywidualnych praw, wynikających z prawa Wspólnoty, należy do systemu prawnego każdego państwa członkowskiego, jednak w każdym przypadku państwa członkowskie muszą zapewnić skuteczną ochronę tych praw. Zgodnie z powyższym, nie należy do kompetencji Trybunału rozstrzygnięcie kwestii

jurysdykcji, jakie mogą zaistnieć w wewnętrznym systemie prawnym, w związku z kwalifikacją określonych sytuacji prawnych opartych na prawie Wspólnoty.

23. W punkcie 41 tego orzeczenia Trybunał stwierdził, że jakkolwiek art. 41 dyrektywy 92/50/EWG nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia środków niezbędnych dla zapewnienia efektywności procedur odwoławczych w dziedzinie zamówień publicznych, to nie określa on, które organy krajowe mają być właściwymi ciałami dla tego celu, ani też czy organy te powinny być tymi samymi organami, które państwo członkowskie wyznaczyło do zamówień publicznych na roboty budowlane i dostawy.

24. Jednakże nie ulega wątpliwości, że w dniu 22 sierpnia 1996 roku, kiedy pan Tógel złożył swój wniosek do Federalnego Urzędu Zamówień Publicznych, dyrektywa 92/50/EWG nie była jeszcze wdrożona do prawa austriackiego. W rzeczywistości, ustawa nadająca moc prawną postanowieniom dyrektywy weszła w życie dopiero 1 stycznia 1997 roku.

25. W tych okolicznościach Trybunał podkreślił w punkcie 43 swojego orzeczenia w sprawie Dorsch Consult, że wynikający z dyrektywy obowiązek państw członkowskich osiągnięcia przewidzianych w niej rezultatów, jak również ich zobowiązanie wynikające z artykułu 5 Traktatu o WE, dotyczące podjęcia wszelkich niezbędnych środków o charakterze ogólnym bądź szczególnym, w celu zapewnienia wykonania tego obowiązku, są wiążące dla wszystkich władz państw członkowskich, w tym dla sądów w ramach ich jurysdykcji. Z powyższego wynika, że stosując przepisy prawa krajowego, zarówno te przyjęte przed dyrektywą, jak i po niej, sąd krajowy dokonując interpretacji tych przepisów, jest zobowiązany dokonać tego w kontekście treści i celu dyrektywy tak, aby osiągnąć jej zamierzony cel, a tym samym uwzględnić trzeci ustęp artykułu 189 Traktatu WE (por. orzeczenia w sprawach C-106/89 Marleasing [1990] ECR I-4135, punkt 8; C-334/93 Wagner Miret [1993] ECR I-6911, punkt 20; oraz C-91/92 Faccini Dori [1994] ECR I-3325, punkt 26).

26. W punkcie 44 Trybunał podkreślił również, że kwestia wyznaczenia organu właściwego do rozpatrywania odwołań w związku z udzieleniem zamówienia publicznego na świadczenie usług dotyczy również przypadków, w których dyrektywa 92/50 nie została wdrożona. Jeżeli państwo członkowskie nie podjęło niezbędnych kroków w celu jej implementacji, bądź podjęło kroki, które nie są zgodne z dyrektywą, Trybunał uznał z zastrzeżeniem pewnych warunków, prawo podmiotów indywidualnych do powołania się na dyrektywę przeciwko państwu, które nie wypełniło swoich zobowiązań. Jakkolwiek ta minimalna gwarancja nie może usprawiedliwić państwa członkowskiego, które nie podjęło w stosownym terminie kroków, prowadzących do zrealizowania celu każdej dyrektywy (por. w szczególności orzeczenie w sprawie C-253/95 Komisja przeciwko Niemcom [1996] ECR I-2423, punkt 13), może ona jednak umożliwiać podmiotom indywidualnym w postępowaniu przeciwko państwu członkowskiemu powoływanie się na materialne przepisy dyrektywy 92/50.

27. Na koniec, w punkcie 45 orzeczenia w sprawie Dorsch Consult Trybunał podkreślił, że jeżeli odpowiednich przepisów prawa krajowego nie można zinterpretować zgodnie z dyrektywą 92/50, dany podmiot, korzystając ze stosownych przepisów proceduralnych prawa wewnętrznego, może żądać odszkodowania z tytułu szkód poniesionych w związku z brakiem wdrożenia dyrektywy w ustalonym terminie (por. w szczególności orzeczenie w połączonych sprawach C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 oraz C-190/96 Dillenkofer i inni [1996] ECR I-4845).

28. Odpowiedź na pierwsze i drugie pytanie powinna w związku z powyższym brzmieć następująco: ani art. 1 ust.1 i 2, art. 2 ust.1, ani innych postanowień dyrektywy 89/665/EWG nie można interpretować w ten sposób, że jeżeli dyrektywa 92/50/EWG nie została wdrożona do końca ustalonego dla tego celu terminu, organy odwoławcze w państwach członkowskich, do jurysdykcji których należą odwołania w dziedzinie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, powołane na podstawie postanowień art. 2 ust.8 dyrektywy 89/665/EWG, mogą rozpatrywać także odwołania dotyczące postępowania o udzielenie zamówienia na świadczenie usług. Jednakże, aby zachowany został wymóg interpretacji prawa krajowego zgodnie z dyrektywą 92/50, jak również wymóg skutecznej ochrony praw podmiotów indywidualnych, sąd krajowy musi ustalić, czy stosowne przepisy prawa krajowego pozwalają uznać ich prawo do wniesienia odwołania dotyczącego udzielenia zamówienia na świadczenie usług. W okolicznościach takich, jak w przypadku sprawy będącej przedmiotem niniejszego postępowania, sąd krajowy powinien ustalić w szczególności, czy takie prawo do odwołania może być wykonywane przed tymi samymi organami, które zostały wyznaczone do rozpatrywania odwołań w zakresie zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane.

Pytanie trzecie:

Część pierwsza pytania trzeciego

29. W pierwszej części trzeciego pytania sąd krajowy pyta, czy usługi polegające na transporcie rannych i chorych w obecności pielęgniarki, będące przedmiotem postępowania głównego, są objęte załącznikiem IA czy też IB dyrektywy 92/50/EWG, o których mówi art. 10 tejże dyrektywy.

30. Jeżeli chodzi o określenie usług regulowanych zamówieniami objętymi dyrektywą 92/50/EWG, to art. 8 i 9 tej dyrektywy odnoszą się odpowiednio do załącznika IA lub IB. W związku z powyższym zarówno załącznik IA, jak i IB dotyczą nomenklatury CPC.

31. Zgodnie z art. 10 dyrektywy 92/50/EWG, zamówienia, których przedmiotem są usługi wymienione zarówno w załączniku IA, jak i IB są udzielane zgodnie z postanowieniami Tytułów III do VI, jeżeli wartość usług wymienionych w załączniku IA przekracza wartość

usług wymienionych w załączniku IB. W przeciwnym wypadku są one udzielane zgodnie z postanowieniami art. 14 i 16.

32. Według Kasy Chorych Dolnej Austrii przedmiotowe usługi są usługami wymienionymi w załączniku IB, zaliczanymi do kategorii nr 25 (usługi socjalne i zdrowotne). W związku z tym zastosowanie ma tutaj CPV, w szczególności pozycja 85, w której wśród "usług socjalnych i zdrowotnych" wymieniono "usługi pogotowia ratunkowego".

33. Rząd Austrii stoi na stanowisku, że ani nomenklatura CPC, ani CPV, ani też CPA nie pozwalają zaklasyfikować tych usług do jakiegokolwiek kategorii, wymienionej w załączniku IA lub IB.

34. Z drugiej strony, w opinii Komisji z nomenklatury CPC, jak również z CPV i CPA wynika, że usługi te należy zaklasyfikować jako usługi wymienione zarówno w załączniku IA, w kategorii nr 2 (usługi transportu lądowego), jak i w załączniku IB, w kategorii 25 (usługi socjalne i zdrowotne).

35. W związku z powyższym należy stwierdzić, że zgodnie z postanowieniami art. 1 ust.3 rozporządzenia 3696/93, klasyfikację CPA należy stosować do celów statystycznych, a klasyfikacja CPV, zgodnie z punktem 1 zalecenia 96/527, powinna być wykorzystywana jedynie do sporządzania ogłoszeń oraz innych informacji, publikowanych w związku z zamówieniami publicznymi.

36. Wynika z tego, że klasyfikacji usług wymienionych w kategorii nr 2 załącznika IA oraz w kategorii nr 25 załącznika IB nie można interpretować w świetle CPA lub CPV.

37. Z drugiej strony, jak zauważył rzecznik generalny w punkcie 32 swojej opinii, siódmy akapit preambuły do dyrektywy 92/50 wyraźnie wskazuje, że odwołanie do nomenklatury CPC w załącznikach IA i IB ma charakter wiążący.

38. Następnie należy podkreślić, że jak wyjaśnia rzecznik generalny Fennelly w punktach 36 do 48 swojej opinii, przyjęte na rozprawie przez Francję podejście globalne, polegające na przypisywaniu każdej usługi w całości do załącznika IA lub IB w zależności od obecności pomocy medycznej, nie odzwierciedla jasnego rozróżnienia między usługami transportowymi a usługami zdrowotnymi świadczonymi, przez karetkę.

39. W konsekwencji numer referencyjny CPC 93 , pojawiający się w kategorii 25 (usługi socjalne i zdrowotne) w załączniku IB, wyraźnie wskazuje, że kategoria ta odnosi się wyłącznie do medycznych aspektów usług zdrowotnych podlegających zamówieniom publicznym, takich jak te będące przedmiotem postępowania głównego, z wyłączeniem aspektów transportowych, zaliczanych do kategorii 2 (usługi transportu lądowego) pod numerem referencyjnym 712.

40. Odpowiedź, jakiej należy udzielić na pierwszą część pytania trzeciego powinna w związku z powyższym brzmieć: usługi polegające na transporcie chorych i rannych w obecności pielęgniarki zaliczają się zarówno do kategorii 2 załącznika IA, jak i do kategorii 25 załącznika IB, tak więc zamówienia publiczne dotyczące tego rodzaju usług podlegają postanowieniom art. 10 dyrektywy 92/50/EWG.

Druga część pytania trzeciego

41. W drugiej części pytania trzeciego krajowy sąd pragnie ustalić, czy podmiot indywidualny może powoływać się na postanowienia Tytułów I do VI dyrektywy 92/50/EWG przed sądami krajowymi.

42. Należy tutaj przypomnieć, że Trybunał konsekwentnie twierdził (por. orzeczenie w sprawie C 31/87 Beentjes przeciwko Holandii [1988] ECR 4635, punkt 40), że jeżeli przedmiotowe postanowienia dyrektywy wydają się bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, to podmioty indywidualne mogą powoływać się na nie w postępowaniu przeciwko państwu, jeżeli państwo nie wdrożyło tej dyrektywy do prawa krajowego w ustalonym terminie, lub też jeżeli nie wdrożyło tej dyrektywy prawidłowo.

43. W związku z powyższym należy rozważyć, czy stosowne postanowienia dyrektywy 92/50 wydają się pod kątem ich treści bezwarunkowe oraz wystarczająco precyzyjne, aby podmiot mógł się na nie powołać w postępowaniu przeciwko państwu.

44. Przede wszystkim należy zauważyć, że postanowienia Tytułu I, dotyczącego przedmiotowego i podmiotowego zakresu dyrektywy, jak również Tytułu II dotyczącego procedur, mających zastosowanie do zamówień publicznych udzielanych na świadczenie usług wymienionych w załącznikach IA i IB, są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, aby można się było na nie powoływać przed sądem krajowym.

45. Na podstawie art. 8 i 10, stanowiących część Tytułu II, podmiot zamawiający jest bezwarunkowo i precyzyjnie zobowiązany do udzielenia zamówienia publicznego na świadczenie usług zgodnie z krajowymi procedurami zgodnymi z postanowieniami Tytułów III do VI w przypadku usług wymienionych głównie, lub w całości, w załączniku IA, oraz

postanowieniami artykułów 14 do 16 w przypadku usług wymienionych głównie, bądź w całości, w załączniku IB. Art. 14 znajduje się w Tytule IV, a art. 16 w Tytule V.

46. Jak zauważył Rzecznik Generalny Fennelly w punkcie 57 swojej opinii, szczegółowe postanowienia Tytułów III do VI dyrektywy, dotyczące wyboru procedur przetargowych oraz zasad konkurencji, przepisów wspólnych dotyczących specyfikacji technicznych i ogłoszeń, jak również udziału w przetargu i kryteriów wyboru kwalifikacji udzielenia zamówienia, z zastrzeżeniem wyjątków i kwalifikacji wynikających w oczywisty sposób z ich treści, są bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne, aby wykonawcy mogli się na nie powoływać przed sądami krajowymi.

47. W związku z powyższym odpowiedź na drugą część pytania trzeciego musi brzmieć: podmioty indywidualne mogą się powoływać na postanowienia Tytułów I i II dyrektywy 92/50 przed sądami krajowymi. Jeżeli chodzi o postanowienia Tytułów III do VI, to podmioty te mogą się również na nie powoływać przed sądami krajowymi, jeżeli z indywidualnej analizy ich treści wynika, że są one bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne.

Pytanie czwarte

48. W swoim czwartym pytaniu sąd krajowy pragnie ustalić, czy państwo członkowskie jest zobowiązane na podstawie artykułu 5 lub innego postanowienia Traktatu o WE, bądź też na podstawie dyrektywy 92/50/EWG do interweniowania w istniejące stosunki prawne ustalone na czas nieokreślony, bądź na okres kilku lat, w sposób, który był zgodny z wyżej wymienioną dyrektywą.

49. Ponieważ w momencie składania pisma w niniejszej sprawie dyrektywa nie została jeszcze wdrożona do prawa austriackiego, to pytanie to nie może dotyczyć żadnego zobowiązania austriackiego ustawodawcy do interwencji w tej dziedzinie.

50. W związku z powyższym, pytanie czwarte należy rozumieć jako pytanie, czy prawo wspólnotowe wymaga od podmiotu zamawiającego w państwie członkowskim interweniowania, na żądanie podmiotów indywidualnych, w istniejące stosunki prawne ustalone, w sposób niezgodny z dyrektywą 92/50, na czas nieokreślony, bądź okres kilku lat.

51. Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, zainteresowane osoby mogą powoływać się przed sądem krajowym na bezwarunkowe oraz wystarczająco precyzyjne postanowienia dyrektywy, w postępowaniu przeciwko organowi władzy publicznej, zobowiązanemu do stosowania krajowych ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych niezgodnych z tą dyrektywą, nawet jeżeli nie została ona wdrożona do wewnętrznego porządku prawnego danego państwa członkowskiego.

52. Z powyższego wynika, że podmiot indywidualny może powoływać się przed sądem krajowym na postanowienia dyrektywy 92/50/EWG, jeżeli są one bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, w przypadku gdy podmiot zamawiający w państwie członkowskim udzielił zamówienia z ich naruszeniem, pod warunkiem jednakże, że zamówienia udzielono po upływie ustalonego w tej dyrektywie okresu przeznaczzonego na jej wdrożenie.

53. W tym przypadku z dokumentów wynika, że umowy ramowe, będące przedmiotem postępowania głównego zostały zawarte w 1984 roku, to znaczy nawet przed przyjęciem niniejszej dyrektywy.

54. W związku z powyższym odpowiedź na pytanie czwarte powinna brzmieć: wspólnotowe prawo nie wymaga od podmiotu zamawiającego interwencji na żądanie w istniejące stosunki prawne, ustalone na czas nieokreślony lub na okres kilku lat, jeżeli stosunki te zaistniały przed upływem okresu przeznaczzonego na transpozycję dyrektywy 92/50/EWG.

Decyzja w sprawie kosztów

Koszty

55. Koszty poniesione przez przedstawiające swoje uwagi Trybunałowi rządy Francji i Austrii oraz Komisję, nie podlegają zwrotowi. Ponieważ niniejsze postępowanie stanowi dla stron postępowania głównego etap postępowania przed organem, który przedłożył niniejsze kwestie, to decyzja co do kosztów należy do kompetencji tego organu.

Sentencja orzeczenia

Na tej podstawie,

TRYBUNAŁ (Szósta Izba),

w odpowiedzi na pytania, kierowane do niego przez Bundesvergabeamt w zarządzeniu z dnia 5 grudnia 1996 r., postanawia niniejszym, co następuje:

Ani art.1 ust.1-2, art. 2 ust.1 ani żadne inne postanowienie dyrektywy Rady 89/665/EWG z dnia 21 grudnia 1989 r., dotyczącej koordynacji przepisów prawnych i administracyjnych, odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane, nie może być interpretowane w taki sposób, aby oznaczało, że jeżeli dyrektywa Rady 92/50/EWG z dnia 18 czerwca 1992 r., dotycząca koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na usługi nie została przeniesiona na grunt prawa krajowego przed upływem wyznaczonego terminu, odwołania odnośnie procedur związanych z

udzieleniem zamówienia na usługi mogą być kierowane także do organów odwoławczych, działających w państwach członkowskich i kompetentnych w sprawach dokonywania oceny procedur związanych z udzieleniem zamówienia na dostawy i roboty budowlane, a ustanowionych na podstawie art. 2 ust. 8 dyrektywy 89/665. Jednakże, dla przestrzegania wymogu stanowiącego, iż prawo krajowe musi być interpretowane zgodnie z dyrektywą 92/50 oraz wymogu, zgodnie z którym prawa podmiotowe muszą być skutecznie chronione, sąd krajowy musi ustalić, czy odpowiednie przepisy prawa krajowego pozwalają na uznanie prawa osób fizycznych do wniesienia odwołania w związku z udzieleniem zamówienia na usługi. W takich okolicznościach, jakie powstały w niniejszym przypadku, sąd krajowy musi przede wszystkim zdecydować, czy takie prawo do wniesienia odwołania może być wykonane przed tymi samymi organami, co organy ustanowione w celu rozpatrywania odwołań w związku z udzieleniem zamówienia na dostawy i roboty budowlane.

Usługi, polegające na transporcie rannych i chorych w obecności pielęgniarki, są objęte załącznikiem IA kategoria nr 2, oraz załącznikiem IB kategoria nr 25 dyrektywy 92/50/EWG, o których mówi art. 10 tejże dyrektywy.

Podmioty indywidualne mogą się powoływać bezpośrednio na przepisy Tytułów I i II w postępowaniu przed sądami krajowymi. Co się tyczy postanowień Tytułów III - VI podmioty indywidualne mogą się na nie powoływać w postępowaniu przed sądami krajowymi, jeżeli z indywidualnej analizy ich treści wynika, że są one bezwarunkowe oraz wystarczająco jasne i precyzyjne.

Prawo wspólnotowe nie wymaga od zamawiającego w państwie członkowskim interweniowania na żądanie podmiotu indywidualnego w istniejące stosunki prawne, zawarte na czas nieokreślony lub na okres kilku lat, jeżeli stosunki te powstały przed upływem terminu wdrożenia dyrektywy 92/50.